

I. DATOS XERAIS DA MATERIA

a) Nome oficial.	Historia Económica da Empresa
b) Titulación.	ADE
c) Créditos	4.5 (Teóricos 3; Prácticos 1.5)
d) Curso.	Quinto (Esp. Dir. Xeral)
e) Código da materia.	611211613
f) Tipo.	Optativa
g) Impartición.	Cuatrimestre
h) Departamento/s responsable/s.	Economía Aplicada I
i) Profesor/a coordinador/responsable da docencia	

Alberte Martínez López

Información por grupo

Grupo único

1) Nome e apelidos do profesor/a que impartirá docencia

Alberte Martínez López

2) Lugar e horario de titorías

Facultade de CC. Económicas. Andar 3º. Despacho 316
Xoves 8:30 a 9:30, 11:00 a 15:00 e 16:45 a 17:45

3) E-mail

almalo@udc.es

4) Universidade Virtual

<https://fv.udc.es/12Ciclo>

5) Lingua na que se impartirá a docencia

Galego

II. OBXECTIVOS DA MATERIA

- Estudar e comprender a figura da empresa e do empresario e o seu papel no desenvolvemento económico.
- Posibilitar a análise dos diferentes tipos de empresas incardinados nun contexto histórico.
- Establecer comparacións entre os distintos modelos empresariais ao longo do tempo e dos países.

III. METODOLOXÍA

O curso de **Historia económica da empresa** constará de dúas partes: (a) as **clases teóricas**, que consistirán fundamentalmente no desenvolvemento do programa da

asignatura (pódese ver máis abaixo) e (b) as **clases prácticas**, que consistirán basicamente na posta en común do cuestionario sobre os materiais da Facultade virtual.

Tendo en conta que os alumnos xa cursaron a asignatura de Historia Económica Mundial, aspectos como o contexto económico xeral e a periodización detallada serán obviados en boa medida e remitidos a calquera manual da devandita materia. Asimesmo, e debido á restricción de tempo a análise da evolución da empresa nas principais economías restrinxirase a algúns países e dun xeito sintético, puidendo en todo caso completar e/ou afondar nos casos nacionais mediante traballos optativos.

Ademais das actividades desenvolvidas nas sesións prácticas os alumnos poderán realizar, con carácter optativo, diversos traballos explicitados na Facultade virtual.

IV. AVALIACIÓN

Existen dúas opcións:

1) Avaliación continua. Neste caso a avaliación desglósase da seguinte maneira:

- Asistencia e participación na clase: 1 punto.
- Actividades sobre os materiais da Facultade virtual: 3 puntos.
- Exame final: 4 puntos.
- Traballos optativos: 2 puntos.

Nesta opción, para superar a asignatura haberá que obter como mínimo un punto no exame final.

2) Exame final

A materia a avaliar no exame final será o programa desenvolvido nas explicacións de clase e ao través do cuestionario sobre os materiais da Facultade virtual.

Nas convocatorias de Setembro e Decembro a avaliación realizarase exclusivamente por medio dun exame.

Os criterios de avaliación responderán ás seguintes pautas xerais:

- Participación activa nas aulas
- Capacidade de expresión, oral e escrita
- Manexo e dominio do vocabulario específico da asignatura
- Capacidade analítica e sintética
- Capacidade de procura, selección e elaboración de información
- Capacidade de traballo en grupo
- Coñecemento dos contidos do programa, concretados ao través dos obxectivos sinalados en cada tema
- Capacidade de aplicación dos coñecementos adquiridos á interpretación do material estatístico, gráfico e documental
- Destreza na aplicación de técnicas cuantitativas para o tratamento de repertorios estatísticos

V. TEMAS OU BLOQUES DE CONTIDOS

Tema 1. Empresas e empresarios entre a teoría e a historia

1. A Historia da empresa: a súa evolución e aportación ao licenciado en Administración de Empresas.
2. A visión do empresario polos economistas ao longo do tempo.
3. As teorías económicas da empresa: de nexos de contratos a centros de coñecementos e capacidades

Tema 2. A empresa no mundo preindustrial, ss. XIII-XVIII

1. O lento agromar da empresa agraria capitalista
  - a. A transición cara á agricultura capitalista na Europa noratlántica
  - b. As plantacións americanas
2. A empresa comercial e financeira
  - a. A sedentarización do comercio baixomedieval
  - b. As comunidades de comerciantes
  - c. As sociedades mercantís
  - d. As compañías privilexiadas
  - e. A figura dos comerciantes-banqueiros
  - f. As innovacións contábeis e financeiras
3. Os variados modelos organizativos na produción manufactureira
  - a. A organización gremial e a súa decadencia
  - b. O ascenso da industria rural doméstica
  - c. Unha alternativa fallida: a manufactura centralizada

Tema 3. A empresa na revolución industrial, 1760-1870

1. Cambios na organización das empresas
  - a. O novo marco institucional
  - b. O nacemento do sistema fabril
  - c. Cultura empresarial e mundo dos negocios: entre a familia e o contrato
  - d. Os diferentes tipos de empresa
  - e. O financiamento das empresas
  - f. Contabilidade e dirección de empresas
2. As orixes sociais e a formación dos empresarios
  - a. A procedencia dos empresarios
  - b. A formación do empresariado
3. A formación da clase obreira e os novos xeitos de organización do traballo
  - a. As orixes do proletariado
  - b. A nova organización laboral e os mecanismos de control

- c. As consecuencias sobre os traballadores: o debate sobre os niveis de vida dos traballadores
- d. As reaccións dos traballadores: do ludismo ao sindicalismo
- 4. A procedencia e formación do persoal directivo, administrativo e técnico

Tema 4. Competencia capitalista e concentración empresarial, 1870-1945

1. A Segunda Revolución Industrial e os seus efectos sobre as empresas
  - a. Os cambios tecnolóxicos na produción: produción en masa *versus* especialización flexíbel
  - b. Os cambios nos mercados e nos sistemas de distribución
  - c. Os cambios nos transportes e nas comunicacións
2. Orixe e rasgos da grande empresa
  - a. A revolución xerencial
  - b. A empresa e o Estado
  - c. A empresa e os traballadores
3. As estratexias de medro das grandes empresas
  - a. A concentración horizontal
  - b. A integración vertical
  - c. A diversificación
  - d. Da competencia polo prezo á competencia polo produto: novas técnicas de marketing e investigación de mercados
  - e. First movers e seguidores: vantaxes e perigos
4. O desenvolvemento da grande empresa nas economías avanzadas
  - a. O capitalismo xerencial en EEUU
  - b. O predominio da dirección persoal en Gran Bretaña
  - c. A cartelización en Alemaña
  - d. O capitalismo cooperativo no Xapón
  - e. A aparición das multinacionais
5. As alternativas á grande empresa
  - a. A persistencia da empresa familiar
  - b. PEMEs, distritos industriais e especialización flexíbel

Tema 5. O apoxeo da grande empresa o o capitalismo xerencial, 1945-1973

1. A difusión do sistema xerencial estadounidense en Europa e Xapón
  - a. O Plan Marshall e a “americanización” de Europa
  - b. O caso xaponés
2. A expansión das empresas multinacionais
3. O medro da empresa pública en Europa
4. A pervivencia do empresario
  - a. A empresa familiar
  - b. PEMES, distritos industriais e especialización flexíbel
5. Os cambios na organización do traballo e nas relacións laborais

Tema 6. A empresa diante dos desafíos da globalización económica, 1973-2003

1. A crise dos setenta e o seu impacto nas empresas
  - a. Incertidume tecnolóxica, fragmentación da demanda e globalización
  - b. Do fordismo ao toiotismo
2. Cambios na organización do traballo e nos mercados laborais
3. Modificacións no control das grandes sociedades anónimas: características e controversias.
4. O novo papel do Estado: desregulación, privatizacións e re-regulacións
5. Diversidade de formas e estratexias empresariais
  - a. A grande empresa xerárquica e globalizada
    - i. De ámbito de produción mundial
    - ii. De ámbito de produción local
  - b. Os distritos industriais
    - i. Nucleados e xerárquicos
    - ii. Cooperativos

VI. RECOMENDACIÓNS

É recomendábel, aínda que non obrigatorio, a comprensión de textos escritos en inglés.

VII. FONTES DE INFORMACIÓN

Para a preparación do exame final o manual de referencia é:

- **VALDALISO, J. M.^a, y LOPEZ, S. (2000):** *Historia económica de la empresa*, Crítica, Barcelona.

En xeral, e para facilitar a elección dos traballos optativos e da bibliografía pertinente, pode ser útil a consulta das seguintes obras de referencia:

- **GARCÍA RUIZ, J.L. (Coord.) CASADO, J., FATJÓ, P. y NÚÑEZ, G. (1998),** *Historia de la empresa mundial y de España*. Madrid, Síntesis.
- **GARCÍA RUIZ, J.L. y MANERA, C. (Coord.) (2006),** *Historia empresarial de España: un enfoque regional en profundidad*. Madrid: LID.
- **GOODALL, F., GOUVIRSH, T. and TOLLIDAY, S. (eds.) (1997),** *International bibliography of business history*. London [etc.] Routledge.
- **TORRES, E. (1993),** *Catálogo de publicaciones sobre la historia empresarial española de los siglos XIX y XX*. Fundación Empresa Pública.
- **TORRES, E. y PUIG, N. (1994),** "Panorama general de la historia empresarial en España", en NUÑEZ, G. y SEGRETO, L. (eds.), *Introducción a la historia de la empresa en España*. Abacus, Madrid, pp. 39-65.
- **VALDALISO, J. M.^a, y LOPEZ, S. (2000):** *Historia económica de la empresa*, Crítica, Barcelona.
- **Publicacións periódicas:** *Business History, Business History Review, Revista de Historia Económica, Revista de Historia Industrial*.
- **Fundación Empresa Pública:** <http://www.funep.es/historia/docphe.htm>

- **Colección de Historia Empresarial da Editorial LID.**
- **Enlaces da Facultade virtual.**

A bibliografía específica recomendada para cada bloque temático do programa e para determinados traballos optativos colgarase e actualizarse na Facultade virtual.